

הערכות לקראת ישום חוק הפסולת האלקטרונית

מפגש מספר 2 – היערכות הרשויות מקומיות

ו' בתשרי תשע"ד 10 בספטמבר 2013

סיכום הדיון

החוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות התשע"ב – 2012 פורסם ברשומות ביולי 2012 ועל פיו מערך האיסוף והטיפול בפסולת אלקטרונית יחל ב – 1 בינואר 2014. ישומו של החוק דורש עבודה מקדימה רבה כדי להכין את התשתית המתאימה לאיסוף ולטיפול בפסולת האלקטרונית.

בכדי לקדם הערכות זו, יזמו במשותף עמותת אדם טבע ודין, בית הספר ללימודי הסביבה פורטר, המכון לעסקים וסביבה ומרכז השלטון המקומי, סדרה של מפגשים וימי עיון שנועדו להגביר את המודעות, לעמוד על הבעיות ולמצוא פתרונות מבעוד מועד. מפגש זה הנו המפגש השני והוא התמקד בהיערכותן של הרשויות המקומיות. המפגש הבא, השלישי במספר, יעסוק בהערכות היבואנים והמשווקים.

להלן סיכום עיקרי הדברים:

שלמה דולברג, מנכ"ל מרכז השלטון המקומי פתח בברכות למשתתפי הדיון תיאר את תפקידו של מרכז השלטון המקומי כגשר בין הרשויות המקומיות לממשלה והחשיבות בדבר דיון הכנה ליישומו של חוק פסולת אלקטרונית. ציין את החשיבות של שיתוף הפעולה בין המשרד להגנת הסביבה לבין השלטון המקומי באופן יישום החוק.

גלעד אוסטרובסקי מאדם טבע ודין פתח והציג את עיקרי חובות הרשויות המקומיות בחוק:

1. לקיים בתחומיהן זרם ייעודי נפרד לצידוד חשמלי ואלקטרוני ולסוללות. לשם כך, עפ"י סעיף 26 לחוק, עליהן להקים מוקדי איסוף או מרכזי איסוף, לצידוד חשמלי ואלקטרוני קטן ממדים, וכן לקבוע ימי ושעות פינוי לצידוד חשמלי גדול (מכשירים לבנים), קביעת הסדרי הפרדה ופינוי - ערוצים אלה יתקיימו במקביל לערוץ האיסוף מהמשווקים. השר להגנת הסביבה רשאי לקבוע כללים ותקנות אלו בעניינים אלה ואנו מצפים מהמשרד שיאמר את דברו בעניין זה בהקדם..
2. התקשר עם גוף מוכר עפ"י החוק, אליו יועבר הצידוד שנאסף (סעיף 27 לחוק).
3. לנקוט באמצעי אכיפה למניעת לקיחה שלא ברשות, של צידוד חשמלי ואלקטרוני וסוללות ממוקדי ומרכזי האיסוף (סעיף 29 לחוק).

צחי עין גל מאקומוניטי (תאגיד ללא מטרת רווח המבקש להיות גוף ישום מוכר) הציג את מודל העבודה המוצע לרשויות הכולל ארבעה ערוצים: איסוף פריטים גדולים מבתי התושבים, אצירה

וטיפול בפסולת במוסדות בהם מועסקים אנשים עם מוגבלויות, מוקדי איסוף עירוניים, ואיסוף מבתי העסק. הוא הדגיש שנצבר כבר נסיון עם כמה רשויות שהחלו בתהליכים אלה.

מלכיאל רחמים מתאגיד מ.א.י (תאגיד המבקש להיות גוף ישום מוכר) הציג את המודל המוצע על ידם לרשויות המקומיות: פריסה ארצית של 3,000 נקודות איסוף עירוניות, מרכזי איסוף לפריטים שמשקלם מעל 12 ק"ג, איסוף עיתי מבתי התושבים ופעילות חינוך והסברה.

ד"ר ורד בלאס ולב רוזנשטיין מהפקולטה לניהול ע"ש רקנאטי ומבית הספר ללימודי סביבה ע"ש פורטר באוניברסיטת ת"א הציגו ממצאים ראשוניים מסקר רשויות מקומיות לפיהם משקל הפסולת האלקטרונית הנאספת היום היא נמוכה ביותר: כ- 654 טון בשנה (החוק מחייב איסוף של כ- 15,000 טון ב- 2014). בנוסף הציגו סקר משקי בית שנועד לאמוד את שיעור האגירה של מוצרים משומשים או מקולקלים בבתים תושבים. כמו כן הוזכרו שני מחקרים הנוגעים בהתנהגות והעדפות הצרכנים בנושא שנמצאים בתחילת ביצוע והרשויות הוזמנו לשתף פעולה בנושא. באוניברסיטת תל אביב מקודמים כעת מספר מחקרים בנושא איסוף ומיחזור של פסולת אלקטרונית, וכדאי להמשיך ולקדם את שיתופי הפעולה, כדי שהנתונים המחקריים והידע האקדמי יסייעו לתכנון מיטבי ברשויות השונות.

יאיר אנגל, מעמותת קיימא, הציג אפשרויות חדשות של עיצוב המרחב העירוני ביחס לאיסוף פסולת למיחזור. יש חשיבות להתייחס לעיצוב כלי האצירה עצמם וכן למכלול בו ממוקם מרכז איסוף עירוני שכונתי או אזורי. העיצוב הוא כלי מרכזי ביצירת סביבה עירונית אסתטית המתאימה לדרישות תפעוליות.

לאחר מכן התקיים דיון בו ועלו הסוגיות הבאות:

- 1. חשיבות שיתוף הפעולה של המשרד להג"ס:** קיים חוסר ודאות הנובע מכך שהמשרד להג"ס טרם התקין תקנות והנחה את הגופים המעורבים כיצד עליהם לפעול. מרבית הדוברים ציינו את הצורך הדחוף בכך שהמשרד להג"ס יוביל וינחה את השחקנים השונים, כמי שמתווה את המדיניות ועל פי הכתוב בחוק. מילכה כרמל ציינה שיערכו דיונים נוספים בין נציגי השלטון המקומי למשרד לתיאום בעניין אמות מידה להסדרי ההפרדה והטיפול ברשויות המקומיות וכן בדבר הסוגיות הנוספות שעלו בדיון.
- 2. חובת מכרז:** במצב של ריבוי תאגידים, העוסקים באותו תחום, הרשות המקומית חייבת במכרז. עניין זה דורש לימוד והערכות בכל רשות ורשות. יחד עם זאת, רשויות יכולות כבר להכין עצמן ולהגדיר מהן הצרכים שלהן תוך התבססות על הנסיון הנצבר אצלן וברשויות אחרות.
- 3. אכיפה:** עו"ד נעה בן אריה הציגה קשיים בחובת האכיפה המוטלת על הרשות המקומית וביכולתה להתמודד עם אספנים לא חוקיים הנוהגים לאסוף מקררים ומכונות כביסה

מהרחוב ולעיתים גרימת נזק וחבלה במוקדי איסוף. בנוסף, הועלתה שאלה בדבר יעילות האכיפה ברשויות קטנות בהן לא מופעל חוק האכיפה הסביבתית והאכיפה תהייה מכוח חוקי עזר עירוניים.

4. **שילוב אנשים עם מוגבלויות.** החוק קובע בסעיף 25 שעל הגוף המוכר לפעול לקידום היצוג ההולם של אנשים עם מוגבלות. לעניין זה הובהר כי אין מניעה לציין כיתרון התקשרות עם גוף הפועל לקידום אנשים עם מוגבלויות ואולם אין ליתן לקריטריון זה משקל מכריע או מעמד של תנאי סף במסגרת המכרז או הפנייה לקבלת הצעות התקשרות שכן מהות ההתקשרות נוגעת לטיפול בפסולת הציוד האלקטרוני ולא להעסקת אנשים עם מוגבלות.

5. הגופים המוכרים ציינו את כוונתם לפעול גם כקבלני איסוף מתחום הרשויות המקומיות. זאת בשונה מתאגיד ת.מ.י.ר, המשמש כנציג יצרני האריזות ומנהל את יישום חוק האריזות ולא כקבלן איסוף, למעט נושא איסוף אריזות הזכוכית. גם בהקשר זה הודגש כי הרשויות המקומיות תישארנה הגורם האחראי עלפי כל דין לתחום פינוי ואיסוף הפסולת ויהיה צורך ליתן לכך את הדעה במסגרת ההתקשרויות.

6.

שנה טובה וגמר חתימה טובה

לפרטים נוספים: מילכה כרמל, מרכז השלטון המקומי carmelsviva@gmail.com

גלעד אוסטרובסקי, אדם טבע ודין gilado@adamteva.org.il